

Analys av behov av införande av vissa skyldigheter för Försäkringskassan och kommuner i samband med att assistansersättning har dragits in

Socialstyrelsens och Försäkringskassans svar
på regeringsuppdrag

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Artikelnummer 2017-9-13

Publicerad www.socialstyrelsen.se, september 2017

Förord

I denna rapport finns en redovisning av uppdraget att analysera införandet av vissa skyldigheter för Försäkringskassan och kommuner i samband med att assistansersättning har dragits in.

Rapporten innehåller regeringsuppdragets båda delar. Uppdragets första del redovisar Socialstyrelsen och Försäkringskassan gemensamt. Uppdragets andra del redovisar Socialstyrelsen självständigt.

Projektledare har varit Signe Holmlund Armerin vid Försäkringskassan och Cecilia Molinder Berglund vid Socialstyrelsen.

Sture Hjalmarsson
Ställföreträdande generaldirektör
Försäkringskassan

Olivia Wigzell
Generaldirektör
Socialstyrelsen

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Inledning	8
Bakgrund	8
Uppdraget	8
Läsanvisning	9
Metod och genomförande	10
Dialogmöten	10
Enkät	10
Rättsliga förutsättningar för personlig assistans	11
Delat ansvar för personlig assistans	11
Särskilda uppgifter för kommunen	12
Ansökan på egen begäran	12
Omprovning av rätt till assistansersättning	13
Samverkan med kommunen	13
Indragen assistansersättning	14
Indragning efter omprovning	14
Hantering hos Försäkringskassan vid indragen assistansersättning	14
Kommunalt stöd före och efter indragen assistansersättning	15
Resultatredovisning	16
Erfarenheter från brukarorganisationer	16
Erfarenheter från kommuner	18
Bedömning av behov av nya författningsbestämmelser	24
Inget behov av ytterligare författningsbestämmelser för Försäkringskassan	24
Ett författningsförslag om ökad skyldighet för kommunerna bör tas fram	24
Författningsförslag	26
Konsekvenser av förslaget	28
Konsekvenser för kommunerna	28
Konsekvenser för enskilda	29
Konsekvenser för jämställdheten	29
Referenser	31

Sammanfattning

Ansvaret för personlig assistans är idag delat mellan kommunerna och Försäkringskassan. Kommunen prövar rätten till biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, medan Försäkringskassan prövar rätten till assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, SFB. Ansvarsfördelningen är, i huvudsak, beroende av hur omfattande den enskildes behov av personlig assistans för grundläggande behov är. Enligt reglerna i SFB omprövas rätten till assistansersättning sedan två år har förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden. År 2016 var det 188 personer som fick sin assistansersättning indragen. Försäkringskassan är enligt bestämmelserna i SFB skyldig att sända beslut om assistansersättning till kommunen.

I den enkätundersökning som gjorts inom ramen för uppdraget har flertalet kommuner bekräftat att de får information om indragningarna från Försäkringskassan någon gång, men knappt hälften uppger att de alltid får det. Det är vanligen en LSS-handläggare eller motsvarande som tar emot informationen från Försäkringskassan, men det händer också att det är andra inom kommunen som är mottagare. I enkätundersökningen framkommer att 30 procent av de kommuner som brukar få information från Försäkringskassan vanligtvis inte tar kontakt med den enskilde.

Var fjärde kommun uppger dock att de inte alls har fått information om indragningar från Försäkringskassan. Det vanligaste är då att informationen om den indragna ersättningen har kommit från antingen den enskilde själv eller från dennes företrädare eller anhöriga. Ett annat relativt vanligt svar i enkätundersökningen är att det är anordnaren av assistansen som har informerat om indragningen.

Inom ramen för arbetet med uppdraget har brukarorganisationerna framfört att det ibland uppstår ett glapp mellan huvudmännen. Då kan den enskilde stå utan hjälp vilket medför att eventuella anhöriga får lösa situationen.

Den gemensamma bedömningen som gjorts inom Försäkringskassan och Socialstyrelsen är att det inte finns behov av ytterligare författningsbestämmelser som reglerar Försäkringskassans skyldighet att lämna information till kommunen i det specifika fallet när en person fått sin assistansersättning indragen, utöver den allmänna skyldighet som redan finns att sända beslut om assistansersättning till kommunen. Däremot ska Försäkringskassan se över sina rutiner i samband med att beslut om assistansersättning skickas till kommunen. Det kan också finnas anledning för kommunerna att se över hur informationsöverföringen går till inom kommunen.

Nuvarande lagstiftning kan dock inte anses tillräcklig för att säkerställa att personer som skulle behöva stöd från kommunen inte står utan stöd som han eller hon skulle ha rätt till. Socialstyrelsen bedömer att kommunen bör få en skyldighet att ta kontakt med den enskilde när beslut om indragning av assistansersättning mottagits från Försäkringskassan. Socialstyrelsen föreslår därför att en ny paragraf som reglerar detta ska införas i LSS.

Inledning

Bakgrund

En persons behov av personlig assistans kan tillgodoses genom insatsen biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans enligt 9 § 2 LSS eller genom assistansersättning enligt 51 kap. SFB. Assistansersättning lämnas om den enskildes behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i genomsnitt överstiger 20 timmar per vecka¹.

År 2016 hade cirka 15 700 personer assistansersättning enligt SFB² och cirka 4 600 personer personlig assistans enligt LSS³.

När kommuner utreder behov av personlig assistans enligt LSS och gör bedömningen att sökandens grundläggande behov överstiger 20 timmar i veckan ska kommunen anmäla detta till Försäkringskassan⁴. Den enskilde behöver då inte ansöka om assistansersättning hos Försäkringskassan, utan kommunens anmälan utgör en impuls att starta en utredning⁵. Försäkringskassan har en allmän skyldighet att skicka beslut om assistansersättning till den kommun som enligt LSS har ansvar för insatser åt den enskilde i fråga⁶. Insatser enligt LSS ska ges en enskild endast om det begärs av honom eller henne eller vissa andra personer med ansvar för frågor kring den enskilde⁷. Någon reglering som innebär att kommunen har en skyldighet att ta upp frågan om rätt till insats enligt LSS utan en sådan begäran finns inte.

Uppdraget

Socialstyrelsen och Försäkringskassan har fått i uppdrag av regeringen (S2016/07876/FST delvis) att analysera om Försäkringskassan bör få en specifikt angiven skyldighet att skyndsamt anmäla till kommunen när en person som har beviljats assistansersättning får sin ersättning indragen. Myndigheterna ska vid behov lämna författningsförslag.

Vidare har Socialstyrelsen fått i uppdrag av regeringen att analysera om kommunen bör få en skyldighet att när en sådan anmälan mottagits ta kontakt med den enskilde i fråga om en utredning om insats enligt LSS ska initieras. Socialstyrelsen ska vid behov lämna författningsförslag.

¹ Se 51 kap. 3 § SFB.

² Antal assistansberättigade i december 2016 var 15 691, Försäkringskassans officiella statistik.

³ Antal personer med personlig assistans enligt LSS den 1 oktober 2016 var 4 575, Socialstyrelsens officiella statistik.

⁴ Se 15 § 8 LSS.

⁵ Se 110 kap. 6 § 3 SFB.

⁶ Se 51 kap. 21 § SFB.

⁷ Se 8 § LSS.

I regeringens uppdrag framgår bland annat följande om bakgrunden till uppdraget.

För att säkerställa att en person som fått sin assistansersättning indragen inte står utan stöd som han eller hon skulle ha rätt till, anser regeringen att det är angeläget att utreda förutsättningarna för att införa en likartad reglering för dessa situationer som gäller i de fall kommuner bedömer att en person som har ansökt om personlig assistans enligt LSS kan antas ha rätt till assistansersättning och anmäler detta till Försäkringskassan.

En sådan reglering skulle innebära att kommunen snabbt får kännedom om vilka personer som inte längre uppbär assistansersättning och därmed kan ha behov av insatser enligt LSS. För att uppnå syftet bör en reglering enligt ovan vara tydlig och så långt möjligt säkerställa en likformig hantering av ärenden över landet.

Läsanvisning

Rapporten är disponerad enligt följande: I det följande kapitlet beskrivs metod och genomförande, därefter rättsliga förutsättningar för personlig assistans som följs av en beskrivning av när assistansersättningen dras in och stödet ändras. Därefter redovisas resultat från dialogmöte och enkät. Rapporten avslutas med Försäkringskassans och Socialstyrelsens redovisning av uppdragets första del och Socialstyrelsens redovisning av uppdragets andra del. I den avslutande delen finns även Socialstyrelsens författningsförslag och kostnadsberäkning.

Metod och genomförande

Den samlade analysen baseras dels på den rättsliga regleringen i LSS och SFB och dels på erfarenheter och synpunkter från brukarorganisationer och kommuner. Underlaget har hämtats in genom bland annat dialogmöten med företrädare för brukarorganisationer och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), samt via en webbaserad enkätundersökning till de kommuner som berörts av frågan under 2015 och 2016.

Dialogmöten

Försäkringskassan och Socialstyrelsen har tagit del av erfarenheter och synpunkter från följande brukarorganisationer: Afasiförbundet, Autism- och Aspergerförbundet, Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder (DHR), Förbundet Sveriges Dövsblinda (FSDB), Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft, Intressegruppen för Assistansberättigade (IfA), Jämlikhet, Assistans och Gemenskap (JAG), Personskadeförbundet RTP, Riksförbundet FUB, Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU) och Stiftarna av Independent Living i Sverige (STIL).

Organisationerna bjöds in till ett möte. I inbjudan fick de nedanstående frågeställningar som var utgångspunkten för dialogen på mötet.

- Erfarenheter från övergången mellan Försäkringskassan och kommunen i samband med att assistansersättningen har dragits in.
- Tänkbara fördelar och nackdelar med att införa en skyldighet för Försäkringskassan att anmäla till kommunen i samband med att assistansersättningen dragits in.
- Tänkbara fördelar och nackdelar med att införa en skyldighet för kommunen att ta kontakt med den enskilde och höra om en utredning om insats enligt LSS ska initieras.

En organisation lämnade erfarenheter och synpunkter via mejl. De övriga deltog vid mötet.

Dialogmöte har även genomförts med SKL.

Enkät

Grundpopulationen till denna kartläggning var samtliga 127 kommuner i Sverige där någon av de personer som under 2015 eller 2016 fått sin assistansersättning indragen av Försäkringskassan hade varit bosatt vid indragningstillfället. Till var och en av kommunerna skickades en länk till en webbundersökning. De tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö delades dock in i sina respektive stadsdelar. Det innebär att det totala antalet utskick var 153. Totalt inkom fullständiga svar från 109 kommuner/stadsdelar, frånräknat fyra stadsdelar som svarade att de inte haft några ärenden. Detta innebär en svarsfrekvens på 73 procent.

Rättsliga förutsättningar för personlig assistans

Delat ansvar för personlig assistans

Personer med funktionsnedsättning kan få insatser från kommunen enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller LSS om de har behov av det. För att ha rätt till insatser enligt LSS måste den enskilde tillhöra personkretsen enligt 1 § LSS som omfattar personer

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service⁸.

Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans är en av tio insatser som ingår i LSS⁹. Med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS avses ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.¹⁰ Om den enskilde behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS kan han eller hon ha rätt till assistansersättning från Försäkringskassan¹¹. Den personliga assistans som tillhandahålls en enskild som beviljas assistansersättning är motsvarande insats som tillhandahålls enligt LSS¹².

Regleringen innebär alltså att kommunerna och Försäkringskassan delar på ansvaret för personlig assistans. Både kommunen och Försäkringskassan ansvarar för att utreda behov, fatta beslut om insats och att finansiera insatsen. Ansvarsfördelningen mellan huvudmännen är, i huvudsak, beroende av hur omfattande den enskildes behov av assistans för grundläggande behov är. Kommunen har dock alltid ett ansvar för att tillgodose behov av tillfälligt utökad assistans t.ex. under en semesterresa eller när den ordinarie personliga

⁸ Se även 7 § LSS angående förutsättningarna för rätt till insatser enligt LSS.

⁹ Se 9 § 2 LSS.

¹⁰ Se 9 a § första och andra styckena LSS.

¹¹ Se 51 kap. 3 § SFB.

¹² Se 51 kap. 2 § SFB och proposition 2009/10:176 Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet s. 78.

assistenten är sjuk, även om personen i övrigt har beviljats assistansersättning¹³. Kommunen ska också ersätta kostnaderna för de första 20 assistans-timmarna per vecka om assistansersättning beviljas¹⁴.

Särskilda uppgifter för kommunen

I 15 § LSS anges även vissa särskilda uppgifter för kommunen. Till kommunens uppgifter hör att fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är¹⁵, verka för att personer som anges i 1 § får sina behov tillgodosedda¹⁶, och att informera om mål och medel för verksamheten enligt LSS¹⁷.

Till kommunens uppgifter hör också att anmäla till Försäkringskassan när någon som har ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt 9 § 2 kan antas ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap. SFB¹⁸. Bestämmelsen innebär att en kommun som tagit emot en ansökan om personlig assistans ska anmäla till Försäkringskassan om den enskilde kan antas ha rätt till assistansersättning¹⁹. I förarbetena till bestämmelsen uttalas bl.a. följande: Kostnader för personlig assistans som är tänkta att finansieras genom Försäkringskassan bör inte kunna övervältras på kommunen genom att den enskilde underlåter att ansöka om assistansersättning. Med denna lösning kan kommunen således genom anmälan till Försäkringskassan möjliggöra att assistansersättning utges när den enskilde är berättigad till det även i fall då någon ansökan inte gjorts²⁰. En sådan anmälan kan göras utan hinder av sekretess²¹.

Ansökan på egen begäran

En viktig grundprincip i LSS är att insatser endast beviljas utifrån den enskildes begäran. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare, förvaltare eller framtidsfullmaktshavare begära insatser för honom eller henne.²²

Den som vill begära assistansersättning från Försäkringskassan ska ansöka om det skriftligen²³. Ansökan behöver inte göras när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till assistansersättning²⁴.

¹³Se bl.a. proposition 1992/93:159 Stöd och service till vissa funktionshindrade s. 70, 73 och 177.

¹⁴Se 51 kap. 22 § SFB.

¹⁵15 § 1 LSS

¹⁶15 § 2 LSS

¹⁷15 § 3 LSS

¹⁸15 § 8 LSS

¹⁹Se prop. 2009/10:176 s. 76. Bestämmelsen fanns tidigare i 5 § andra stycket första meningen lagen (1993:389) om assistansersättning och flyttades därifrån utan att någon ändring i sak var avsedd.

²⁰Se prop. 1992/93:159 s. 196.

²¹Se 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, 10 kap. 2 § OSL och prop. 1992/93:159 s. 196.

²²Se 8 § LSS.

²³Se 110 kap. 4 § SFB.

²⁴Se 110 kap. 6 § första stycket 3 SFB.

Omprövning av rätt till assistansersättning

Enligt bestämmelserna i SFB ska rätten till assistansersättning omprövas sedan två år har förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden. För den som har fyllt 65 år får omprövning endast ske vid väsentligt ändrade förhållanden.²⁵

En myndighets eller en allmän förvaltningsdomstols beslut enligt SFB ska gälla omedelbart, om inget annat föreskrivs i beslutet eller bestäms av en domstol som har att pröva beslutet²⁶. Om Försäkringskassan vid en tvåårsomprövning beslutar att rätten till assistansersättning helt upphör och personen har ett stödbehov som måste ordnas på annat sätt, kan Försäkringskassan besluta att inte längre betala ut assistansersättning från och med ett senare tillfälle än dagen för beslutet. Av Försäkringskassans allmänna råd²⁷ till bestämmelsen om från när ett beslut om indragning av assistansersättning ska gälla framgår följande. Om den försäkrade behöver tid att ordna sitt stödbehov på annat sätt bör ett beslut om att inte längre betala ut assistansersättning gälla från en senare tidpunkt, dock senast från och med den tredje månaden efter den då beslutet fattades. För den som själv anställer sina personliga assistenter och är skyldig att betala lön under de personliga assistenternas uppsägningstid bör ett beslut om att inte längre betala ut assistansersättning gälla från och med den tidpunkt då uppsägningstiden upphör. Detta gäller under förutsättning att uppsägningstiden följer av lag.

En ändring av assistansersättning vid väsentligt ändrade förhållanden ska gälla från och med den månad när anledningen till ändringen uppkom²⁸.

Samverkan med kommunen

Enligt bestämmelserna i SFB ska Försäkringskassan sända beslut om assistansersättning och beslut om utbetalning till annan än den ersättningsberättigade till kommunen²⁹.

²⁵ Se 51 kap. 12 § SFB.

²⁶ Se 112 kap. 5 § SFB.

²⁷ Riksförsäkringsverkets allmänna råd (RAR 2002:6) om assistansersättning till 112 kap. 5 § SFB

²⁸ 51 kap. 13 § SFB

²⁹ Se 51 kap. 21 § SFB, motsvarande bestämmelse fanns i 15 § LASS.

Indragen assistansersättning

Indragning efter omprövning

Rätten till assistansersättning ska omprövas sedan två år förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden³⁰. Om det sedan föregående prövning tillkommit författningar, rättspraxis eller annan normering påverkar det bedömningen av rätten till fortsatt assistansersättning [1].

Anledningen till att assistansersättningen dras in vid en tvåårsomprövning kan t.ex. vara att de grundläggande behoven inte bedöms uppgå till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka eller att den enskilde inte bedöms omfattas av LSS personkrets³¹. Antalet indrag på grund av att de grundläggande behoven inte översteg 20 timmar per vecka var 140 år 2015 och 188 år 2016 [2].

Hantering hos Försäkringskassan vid indragen assistansersättning

Om Försäkringskassan överväger att dra in assistansersättningen tar handläggaren en personlig kontakt med den försäkrade innan beslutet är fattat och informerar om detta. Försäkringskassans handläggare frågar den försäkrade om han eller hon vill att Försäkringskassan kontaktar kommunen så att kommunen kan förbereda eventuella stödinsatser. Handläggaren frågar också om den försäkrade vill att handläggaren informerar assistansanordnaren. Anledningen till att Försäkringskassan har denna rutin är att underlätta en övergång för den försäkrade från assistansersättning till annat samhällsstöd från kommunen [1]. Om den försäkrade inte vill att Försäkringskassan kontaktar kommunen kan handläggaren inte kontakta kommunen innan beslut är fattat.

Som tidigare nämnts skickar Försäkringskassan beslut om assistansersättning till den kommun (vanligtvis bosättningskommunen) som ansvarar för insatser till den försäkrade enligt LSS³².

Meddelandet som Försäkringskassan skickar till kommunen i samband med att assistansersättningen dras in kan se ut så här:

³⁰ 51 kap. 12 § SFB

³¹ Se 51 kap 2-3 §§ SFB.

³² Se 51 kap. 21 § SFB.

Meddelande om beslut
Hej!

Försäkringskassan har skickat ett beslut om assistansersättning till NN med "ANGE PERSONNUMMER". Så här står det i beslutet: "Försäkringskassan beslutar att du inte får assistansersättning från och med ååååmmdd"

Motiveringen till varför den enskilde inte har rätt till assistansersättning lämnas inte till kommunen om inte den enskilde har gett sitt samtycke till det.

Kommunalt stöd före och efter indragen assistansersättning

Både Socialstyrelsen och Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, har i tidigare sammanhang tittat på vilka kommunala stöd som ges till personer som får sin assistansersättning indragen.

ISF:s analyser visar att av de som fick sin assistansersättning indragen under perioden 2007–2013 hade 38 procent minst en insats enligt LSS eller SoL året innan. Året efter indragningen hade denna andel ökat till i genomsnitt 77 procent, det vill säga mer än tre fjärdedelar av dem som fick assistansersättningen indragen fick minst en insats enligt LSS eller SoL. I genomsnitt fick drygt 20 procent varken insatser enligt LSS eller SoL året efter indragningen. Ungefär hälften av de som fick sin assistansersättning indragen under 2008–2013 beviljades personlig assistans enligt LSS året därpå [3].

Personer som fått indragen ersättning från Försäkringskassan får i genomsnitt färre timmar när de får personlig assistans från kommunen enligt LSS. Socialstyrelsens analyser av personer som fått sin assistansersättning indragen 2008–2013 visar att drygt 70 procent av personerna fick färre timmar per vecka, knappt 10 procent fick oförändrat antal timmar. För 20 procent av dessa personer resulterade kommunens beslut i fler timmar jämfört med det tidigare beslutet om assistansersättning från Försäkringskassan [4].

I registret över insatser enligt LSS saknas uppgifter om beslutsdatum, varför det inte går att bedöma hur lång tid det tar mellan att Försäkringskassan fattar beslut om indragning av assistansersättning och att kommunen fattar beslut om insats enligt LSS eller SoL. Analyserna ovan visar emellertid att knappt 40 procent i denna grupp redan hade kommunala insatser, vilket innebär att de redan hade kontakt med socialtjänsten när beslut om indragning av assistansersättning fattades.

ISF:s analyser visar att en dryg femtedel inte har några insatser enligt SoL eller LSS året efter indragen assistansersättning [3]. Detta bekräftar av Socialstyrelsens analyser, som dessutom pekar på att andelen är konstant de efterföljande åren. Orsaken till detta är inte klarlagd men kan bero på flera saker. Det kan inte uteslutas att några står helt utan stöd från socialtjänsten, samtidigt som vissa i gruppen kan ha fått indragen assistansersättning på grund av fusk eller ha flyttat utomlands. [5]

Resultatredovisning

I detta kapitel redovisar Socialstyrelsen och Försäkringskassan resultatet från dialogmötet med brukarorganisationerna och enkäten till kommunerna. Metoderna för insamling har varit olika, se metod och genomförande, vilket innebär att redovisningarna skiljer sig åt.

Erfarenheter från brukarorganisationer

Brukarorganisationerna beskriver att det ofta inte är själva övergången till kommunala insatser som är ett problem. Istället är det stora problemet att assistansersättningen dras in och att den enskilde då står utan insats. Det skapar en osäkerhet hos den enskilde om vad som ska hända. Det är inte säkert att den enskilde har haft så mycket kontakt med kommunen tidigare, eller vet om att han eller hon kan vända sig till kommunen. Ibland kan det finnas en rädsla att kommunen inte kan hjälpa till, eller att kommunen ska erbjuda insatser som den enskilde upplever som sämre.

Om den enskilde har kommunikationssvårigheter kan övergången mellan Försäkringskassan och kommunen vara extra svår eftersom han eller hon kan ha svårt att förstå vad som händer vid överlämningen.

Brukarorganisationerna uppger också att det är ett problem att kommunen erbjuder andra insatser än personlig assistans. Det är rätten till personlig assistans som ska utredas av kommunen, inte rätten till andra insatser som hemtjänst eller gruppbostad menar de.

Ett annat problem som brukarorganisationerna anger är att det skiljer sig mellan kommunerna hur många timmar grundläggande behov som den enskilde ska ha för att beviljas personlig assistans enligt LSS.

Ibland får anhöriga kompensera

Erfarenheterna av vad som händer i kommunen efter indragen assistansersättning ser olika ut. Ibland fattas ett tillfälligt beslut om personlig assistans. Ibland uppstår ett glapp mellan huvudmännen. Då kan den enskilde stå utan hjälp vilket medför att eventuella anhöriga får lösa situationen.

Det är föräldrarna till barn med personlig assistans som hanterar ansökningar och som undersöker andra alternativ för barnen. Ibland hjälper assistansanordnare till med kontakter. Brukarorganisationerna lyfter fram att systemet inte borde bygga på det, istället anser de att den enskilde ska få stöd från huvudmännen så att kontakterna fungerar.

Ibland beviljar kommunerna tillfällig assistans

Brukarorganisationerna lyfter också att det finns exempel på kommuner som går in med assistans tillfälligt. Om den enskilde har avtal med en assistansanordnare kan det ibland finnas möjlighet att fortsätta med assistansen på egen risk. Anordnaren kan då chansna på att den enskilde får personlig assistans beviljad senare retroaktivt av kommunen. Organisationerna anser

att det inte är ett bra system att en enskild har assistans utan att veta om man får ersättning för det eller inte.

Problem när indragningen gäller omedelbart

Brucarorganisationerna lyfter också fram att det är ett stort problem att beslutet om indragning gäller omedelbart. Många kommuner tar lång tid på sig att göra sin utredning. Det är inte helt ovanligt att kommunen uppger att den har minst tre månaders handläggningstid. Det här gör att många enskilda står helt utan insats under en lång period. Organisationerna anser att det skulle vara positivt om det fanns en tidsangivelse för hur lång tid en utredning från kommunen får ta.

En alternativ lösning skulle kunna vara att den enskilde får rätt att behålla assistansersättningen tills kommunen har fattat sitt beslut. Ett annat alternativ är att Försäkringskassans nya bedömning gäller som utgångspunkt för kommunens beslut. Försäkringskassan borde ha ett ansvar att följa upp att den enskilde får stöd i kommunen efter att assistansersättningen har dragits in menar de. Ett annat alternativ som brukarorganisationerna lyfter är att myndigheterna borde kunna använda varandras utredningar och bedömningar för att underlätta för den enskilde.

Bör det införas en skyldighet för Försäkringskassan att anmäla till kommunen när assistansersättningen dragits in?

Brucarorganisationerna uttrycker att en del av de problem som finns idag kanske skulle lösas om Försäkringskassan och kommunen kommunicerade med varandra på ett bättre sätt. Vilka fördelar respektive nackdelar som skulle finnas med en anmälningsskyldighet för Försäkringskassan beror på vad kommunen gör då de fått en sådan anmälan. Några av organisationerna lyfter att det kan vara en fördel att kommunen vet om att den enskildes assistansersättning har dragits in om han eller hon har stora kommunikativa svårigheter.

Samtidigt är frågor om sekretess och respekt för självbestämmande och integritet viktiga. Några av brukarorganisationerna anser att fördelarna med anmälningsskyldighet för Försäkringskassan överväger för att ingen ska hamna mellan stolarna. Flera av organisationerna anser dock att det ska krävas ett samtycke från den enskilde för att Försäkringskassan ska kunna lämna information till kommunen. Ett sätt att lösa det skulle kunna vara att Försäkringskassan gör en anmälan till kommunen om den enskilde begär det.

Bör det införas en skyldighet för kommunen att ta kontakt med den enskilde?

Brucarorganisationerna uttrycker att det inte är någon mening med en bestämmelse om anmälningsskyldighet för Försäkringskassan om inte kommunen får en skyldighet att utreda behov av personlig assistans. Valet av insats måste dock styras av den enskilde, menar de. Det måste också vara tydligt att den enskilde ska säga ja eller nej till att kommunen inleder en utredning.

Om det skulle införas en skyldighet för kommunen att ta kontakt med den enskilde bör den förenas med att kommunen ska ta kontakt inom en viss tid, t.ex. inom en vecka. Om kommunen inte tar sitt ansvar att ta kontakt med den enskilde måste det finnas sanktionsmöjligheter. Det får dock inte bli via kommunen som den enskilde får veta att assistansersättningen ska dras in. Det måste den enskilde få veta av Försäkringskassan.

Erfarenheter från kommuner

Inom ramen för uppdraget har Socialstyrelsen också skickat ut en enkät till kommunerna. Syftet med enkäten var att få en bild av hur informationsöverföringen mellan Försäkringskassan och kommunerna och inom kommunerna fungerar.

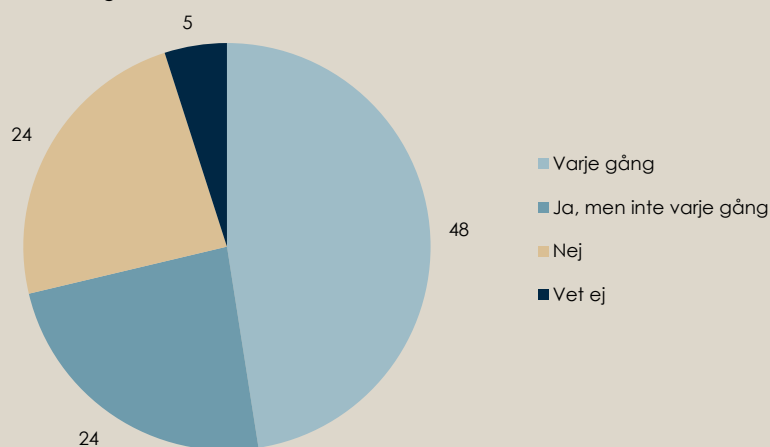
Endast hälften av kommunerna får alltid information från Försäkringskassan om indragen assistansersättning

Figur 1 redovisar i vilken mån kommunerna uppfattar att de fått information om indragningen från Försäkringskassan.

Figur 1. Har kommunen fått information från Försäkringskassan om indragning av assistansersättning?

Vid de tillfällen under de två senaste åren, då någon i er kommun har fått sin assistansersättning indragen, har ni i kommunen då fått information om detta från Försäkringskassan?

Andel av samtliga 109 svarande kommuner/stadsdelar

Källa: Enkät till kommuner/stadsdelar angående informationsöverföring vid indragen assistansersättning

Flertalet kommuner/stadsdelar har bekräftat att de får information om indragningarna från Försäkringskassan, men för många av dem gäller att det bara är vissa gånger de har fått denna information. Var fjärde kommun uppger att de inte alls har fått sådan information om indragningar.

De 52 kommuner som på frågan ovan svarat ”Ja, men inte varje gång” eller ”Nej” har fått en följdfråga där de i fritext skulle ange hur kommunen i så fall har fått kännedom om indragningen, när denna information inte har

kommit från Försäkringskassan. Det absolut vanligaste svaret på frågan är att informationen om den indragna ersättningen har kommit till kommunen från antingen den enskilde själv eller från dennes företrädare eller anhöriga. Ett annat relativt vanligt svar är att det är anordnaren av assistansen som har informerat om indragningen.

Hälften av kommunerna uppger att informationen från Försäkringskassan kommer för sent

Till de 78 kommuner/stadsdelar som svarat ”Ja, varje gång” eller ”Ja, men inte varje gång” på frågan om de fått information om indragningen från Försäkringskassan har flera olika följdfrågor ställts. En av dem gällde om kommunen i så fall har tyckt att informationen från Försäkringskassan har kommit i tillräckligt god tid. (Se Tabell 1)

Tabell 1. Tycker kommunerna att de fått information från Försäkringskassan i tillräckligt god tid?

Vid de tillfällen under de två senaste åren, då någon har fått sin assistansersättning från Försäkringskassan indragen, anser ni att Försäkringskassan har informerat kommunen om detta i tillräckligt god tid för att kommunen skulle hinna ordna stödbehovet på annat sätt, om det har varit aktuellt?

Andel av de 78 kommuner som svarat ”Ja, varje gång ” eller ”Ja, men inte varje gång” på frågan om de fått information från Försäkringskassan om indragna assistansersättningar

	Procent
Ja, vi har fått information från Försäkringskassan i god tid	50
Nej, vi har fått informationen från Försäkringskassan för sent	49
Vet ej	8

Källa: Enkät till kommuner/stadsdelar angående informationsöverföring vid indragen assistansersättning

Eftersom kommunernas erfarenheter kunde antas skilja sig åt mellan olika ärenden har det i denna fråga givits möjlighet att svara flera alternativ. Därför summerar procentandelarna ovan till mer än 100 procent.

En annan följdfråga till de 78 kommunerna rörde vem eller vilken funktion inom kommunen som mottagit informationen från Försäkringskassan om den indragna assistansersättningen. (Se Tabell 2)

Tabell 2. Vilken funktion har mottagit informationen från Försäkringskassan?

Vilken person/funktion inom kommunen mottog informationen från Försäkringskassan om den indragna assistansersättningen?

Andel av de 78 kommuner som svarat "Ja, varje gång" eller "Ja, men inte varje gång" på frågan om de fått information från Försäkringskassan om indragna assistansersättningar

	Procent
En LSS-handläggare eller motsvarande	91
Chef/Ansvarig för verkställigheten	12
Ekonomienhet	8
Annan person/funktion	6
Vet ej	0

Källa: Enkät till kommuner/stadsdelar angående informationsöverföring vid indragen assistansersättning

Även här var det möjligt för kommunerna att ange flera alternativ om det sett olika ut i olika ärenden. Av tabellen framgår att det vanligen är en LSS-handläggare eller motsvarande som mottar informationen från Försäkringskassan, även om det också händer att det är chef, ekonomienhet eller andra funktioner som är mottagare.

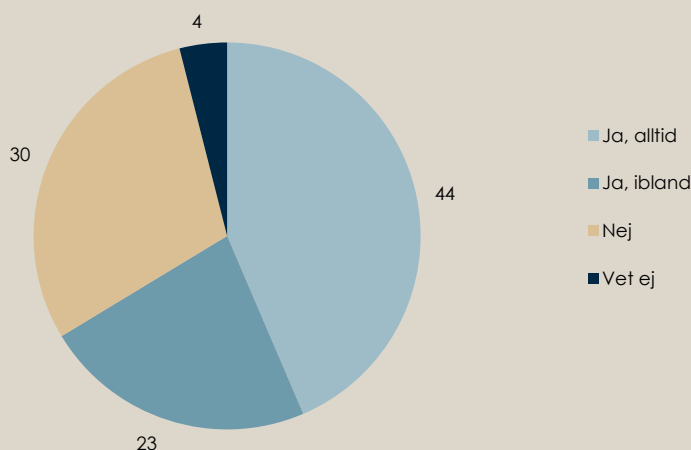
De kommuner som angav att någon annan än "En LSS-handläggare eller motsvarande" mottagit informationen fick en följdfråga om det har hänt att informationen från Försäkringskassan inte alls har nått fram till LSS-handläggaren. Endast två av de tio kommunerna som svarade på frågan angav att det har hänt.

Mindre än hälften av kommunerna tar alltid kontakt med den enskilde vid indragen assistansersättning. Enkäten innehöll också frågor rörande de kontakter som kommunerna tar med den enskilde efter att kommunen har fått information om indragning av assistansersättning.

Figur 2. Kommunernas kontakt med den enskilde

När information från Försäkringskassan om att någons assistansersättning har dragits in kommer till kommunen, brukar ni då ta kontakt med den enskilde eller dennes företrädare?

Andel av de 78 kommuner som svarat "Ja, varje gång" eller "Ja, men inte varje gång" på frågan om de fått information från Försäkringskassan om indragna assistansersättningar

Källa: Enkät till kommuner/stadsdelar angående informationsöverföring vid indragen assistansersättning

Som Figur 2 visar svarade 30 procent av de kommuner som brukar få information från Försäkringskassan nej på denna fråga. Dessa brukar alltså inte ta kontakt med den enskilde när de fått informationen från Försäkringskassan att vederbörandes assistansersättning dragits in.

De kommuner som svarat "Ja alltid" eller "Ja, ibland" på frågan, totalt 52 svarande, fick en följdfråga om hur lång tid det som mest har tagit från det att information om indragen assistansersättning har kommit till kommunen från Försäkringskassan till dess att LSS-handläggare eller annan person inom kommunen tagit kontakt med den enskilde. Ungefär var fjärde tillfrågad kommun svarade "vet ej". Av övriga är det knappt var fjärde kommun som anger att det dröjer som allra mest två dagar innan de tar kontakt med den enskilde. För de flesta kommuner tar det dock längre tid än så. Ungefär varannan kommun anger att det maximalt har dröjt fem dagar eller mer, och för vissa kommuner har det tagit upp till flera veckor.

Kommunernas syn på fördelar och nackdelar med ökade skyldigheter för Försäkringskassan

Enkäten innehöll också frisvarsfrågor till kommunerna om tänkbara fördelar och nackdelar med införandet av nya skyldigheter för Försäkringskassan och kommunerna när en person som har beviljats assistansersättning enligt SFB får sin ersättning indragen. Några kommuner beskriver att kommunen redan har ett bra samarbete med Försäkringskassan.

Exempel på fördelar som kommunerna beskriver med en anmälningskyldighet för Försäkringskassan:

- Att det blir en bättre övergång mellan Försäkringskassan och kommunen.

- Kommunen får mer tid att utreda behoven och eventuellt planera andra stödinsatser och att det blir mindre stress med utredningsarbetet.
- Det blir ökad trygghet för den enskilde. Risken att falla mellan stolarna minskar, liksom risken att få ett uppehåll i sina stödinsatser. Det underlättar dessutom för personer som själva har svårt eller saknar förmåga att kontakta kommunen.

Några kommuner anger att de inte ser några nackdelar med en skyldighet för Försäkringskassan att anmäla till kommunen när assistansersättning dras in medan andra beskriver exempelvis följande nackdelar:

- En sådan skyldighet riskerar att frånta den enskilde det egna ansvaret att ansöka om insatsen hos kommunen. Försäkringskassan måste noggrant informera den enskilde om att en ansökan hos kommunen ändå är nödvändig för att ett ärende ska startas och att det inte räcker med att Försäkringskassan informerar kommunen.
- Uppgifter om enskilda personer ska inte i onödan skickas mellan myndigheterna. Den enskilde kanske inte vill ha kontakt med kommunen.
- Att Försäkringskassan överför ännu mer kostnader på kommunen.
- Det kan bli oklart vilka skyldigheter kommunen har efter att sådan anmälan inkommit. Det måste framgå tydligt att en anmälan från Försäkringskassan till kommunen inte per automatik innebär att rätt till insats finns.
- Om kommunen inte får ett åtagande att agera utifrån underrättelser från Försäkringskassan blir dessa underrättelser i övrigt tämligen omotiverade.
- Om en person fått sin assistans indragen med anledning av bedrägligt beteende är det knappast påkallat med en informationskyldighet för Försäkringskassan.

Kommunernas syn på fördelar och nackdelar med ökade skyldigheter att ta kontakt med den enskilde

Nästa frisvarsfråga gällde kommunens upplevelser av fördelar och nackdelar med att kommunen skulle få en skyldighet att när en anmälan om indragen assistansersättning mottagits ta kontakt med den enskilde i fråga om en utredning om insats enligt LSS ska initieras. Några av kommunerna har angett att de bara kan se fördelar med detta. Några beskriver också att de redan arbetar på detta sätt.

Bland fördelarna som angivits av de svarande finns det några aspekter som återkommer:

- Kommunen skulle genom skyldigheten kunna komma i kontakt tidigare med den enskilde och på så sätt få bättre förutsättningar att hinna med utredning och verkställighet av annat stöd i tid.
- Risken för glapp mellan insatserna från Försäkringskassan och kommunen skulle kunna minska.
- Det kan kännas tryggare för den enskilde att få information från den eventuellt kommande huvudmannen.
- Det skulle underlätta för personer som inte själva har kunskap eller förmåga att kontakta rätt instans.

Några kommuner skriver att de inte kan se några nackdelar med den föreslagna skyldigheten för kommunen medan andra nämner bland annat följande aspekter:

- Systemet blir sårbart, och kräver att Försäkringskassan underrättar och att underrättelsen hamnar hos rätt person i kommunen i rimlig tid.
- Risken för dubbelarbete. Försäkringskassan ska redan ha informerat den enskilde och dess företrädare om möjligheten att ansöka hos kommunen.
- Skapar ökad arbetsbelastning för kommunens handläggare.
- Den enskilde kan, om kommunen tar kontakten, få falska förhoppningar om att få kommunal assistans, till exempel om den enskilde inte tillhör personkretsen för LSS eller behov av stöd inte finns.
- Det kan uppfattas som ojämnt att andra förväntas begära insatser på egen hand, men inte de som fått assistansersättning från Försäkringskassan.
- Att kommunen får ett utökat ansvar till uppsökande arbete utan ekonomisk kompensation.
- Den enskilde vill kanske inte ha kontakt med kommunen.
- Det är inte självklart att det är LSS-insatser som blir aktuellt utan det kan lika gärna vara SoL-insatser eller annan form av stöd.
- Det kan vara svårt att hitta personen och klara av uppdraget.

Hur kommunerna följer upp vilka som omfattas av LSS skiljer sig över landet

I enkäten ställdes också en generell fråga till kommunerna om uppföljning. Frågan var: ”I er kommun, på vilket/vilka sätt följer ni fortlöpande upp vilka i kommunen som omfattas av LSS och vilka deras behov av stöd och service är?” Kommunerna har därefter fått beskriva detta i fritext. Ett femtiotal kommuner beskriver att de gör regelbundna uppföljningar avseende de som har beslutade LSS-insatser. Vidare beskriver några kommuner att de samverkar med andra förvaltningar i kommunen och med exempelvis skolor, habilitering, barn- och ungdomspsykiatri och brukarorganisationer.

Andra synpunkter från kommunerna

I enkäten fanns också utrymme för kommunerna och stadsdelarna att lämna övriga synpunkter. Ungefär femton kommuner nämner att det skulle underlätta om kommunen fick ta del av Försäkringskassans utredning. Några kommuner beskriver att indragen av assistansersättning innebär en förskjutning av kostnader från Försäkringskassan till kommunen. Några kommuner beskriver att det inte är självklart att den enskilde får personlig assistans enligt LSS om assistansersättningen har blivit indragen utan att nya insatser måste utredas och beslutas av kommunen och att det ibland kan bli aktuellt med insatser enligt socialtjänstlagen som hemtjänst. Ett par kommuner framför synpunkter på det dubbla huvudmannskapet för personlig assistans och menar att ansvaret för insatsen borde ligga på en huvudman.

Bedömning av behov av nya författningsbestämmelser

I det här avsnittet presenteras Försäkringskassans och Socialstyrelsens gemensamma bedömning av uppdragets första del och Socialstyrelsens bedömning av uppdragets andra del.

Inget behov av ytterligare författningsbestämmelser för Försäkringskassan

Försäkringskassan har redan i dag en skyldighet enligt 51 kap. 21 § SFB att sända beslut om assistansersättning till kommunen. Den gemensamma bedömningen som gjorts inom Försäkringskassan och Socialstyrelsen är att den regleringen är tillräcklig och att det inte finns behov av ytterligare författningsbestämmelser som reglerar Försäkringskassans skyldighet att lämna information till kommunen i det specifika fallet när en person fått sin assistansersättning indragen.

Som framgår av redovisningen ovan ingår det i Försäkringskassans rutiner redan idag att skicka en underrättelse om beslut om indragning av assistansersättning till den kommun (vanligtvis bosättningskommunen) som ansvarar för insatser till den försäkrade enligt LSS när beslutet har fattats. Samtidigt indikerar svaren på enkäten som Socialstyrelsen skickat till kommunerna att de som svarat inte uppfattat att kommunen alltid fått information från Försäkringskassan. Försäkringskassan ska därför se över sina rutiner i samband med att beslut om assistansersättning skickas till kommunen. Det kan också finnas anledning för kommunerna att se över hur informationsöverföringen går till inom kommunen.

Ett författningsförslag om ökad skyldighet för kommunerna bör tas fram

Socialstyrelsen bedömer att kommunen bör få en skyldighet att ta kontakt med den enskilde för att klarlägga om han eller hon vill ansöka om insatser enligt LSS när kommunen har tagit emot ett beslut från Försäkringskassan om att den enskilde inte längre har rätt till assistansersättning

Det hör till kommunens uppgifter redan idag att fortlöpande följa upp vilka som omfattas av LSS, vilka deras behov av stöd och service är och att verka för att personer som anges i 1 § LSS får sina behov tillgodosedda. Samtidigt tyder underlaget på att kommunerna inte alltid tar kontakt med den enskilde när de får information från Försäkringskassan om att hans eller hennes assistansersättning har dragits in. Socialstyrelsen bedömer därför att nuva-

rande lagstiftning inte är tillräcklig för att säkerställa att personer som skulle behöva insatser från kommunen inte står utan stöd som de skulle ha rätt till.

Författningsförslag

Socialstyrelsens förslag till ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Socialstyrelsen föreslår att en ny paragraf med följande lydelse ska införas i LSS.

8 b § En kommun som har mottagit ett beslut från Försäkringskassan om att en enskild inte längre har rätt till assistansersättning ska utan dröjsmål ta kontakt med den enskilde, om det inte är uppenbart obehövligt, för att klarlägga om han eller hon vill ansöka om insatser enligt 9 §.

Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten för kommunen att ta kontakt med en enskild som har fått sin assistansersättning helt indragen av Försäkringskassan.

Till kommunens uppgifter hör enligt 15 § 1 och 2 LSS att fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är samt verka för att personer som anges i 1 § får sina behov tillgodosedda. Den föreslagna paragrafen innebär en ytterligare precisering.

Syftet med den föreslagna paragrafen är att öka tryggheten för de personer som blir av med sin assistansersättning från Försäkringskassan genom att garantera kontakt med kommunen. Personer som har rätt till insatser från kommunen kommer då att uppmärksammas och riskerar inte att bli utan stöd.

För att syftet ska uppnås krävs att kommunens kontakt med den enskilde inte drar ut på tiden. Socialstyrelsen föreslår att kommunen utan dröjsmål ska ta kontakt med den enskilde när kommunen enligt 51 kap. 21 § SFB har mottagit ett beslut från Försäkringskassan om att den enskilde inte längre har rätt till assistansersättning. Med begreppet utan dröjsmål avses att frågan ska hanteras så snart som möjligt. I normalfallet bör kontakten med den enskilde tas inom några dagar från det att kommunen har tagit emot beslutet från Försäkringskassan.

Det finns inga formkrav på hur kontakten ska tas, den kan vara muntlig eller skriftlig. Vid val av kommunikationssätt bör hänsyn tas till den enskildes förutsättningar.

Syftet med kontakten ska vara att klarlägga om den enskilde vill ansöka om insatser enligt 9 § LSS. Den enskilde kan förutom insatser enligt LSS även ha behov av insatser enligt SoL, såsom boendestöd eller hemtjänst. Det kan därför finnas anledning för kommunen att upplysa om möjligheten att ansöka om insatser enligt SoL. Om en ansökan ska göras eller inte, avgörs alltid av den enskilde eller hans eller hennes legala ställföreträdare.

Skyldigheten för kommunen att ta kontakt med den enskilde ska gälla om det inte är uppenbart obehövligt, t.ex. om den enskilde redan har tagit kontakt med kommunen med anledning av att assistansersättningen har dragits in.

Konsekvenser av förslaget

Konsekvenser för kommunerna

Kostnadsberäkning

Socialstyrelsen föreslår att det införs en ny bestämmelse i LSS som innebär att en kommun som har tagit emot ett beslut från Försäkringskassan om att en enskild inte längre har rätt till assistansersättning ska ta kontakt med den enskilde. För kommunerna kan det innebära vissa ökade lönekostnader. Myndigheten har uppskattat de ökade lönekostnader kontakten kan medföra till mellan 25 000 och 44 000 kr per år.

I Socialstyrelsens enkät har de kommuner som uppgett att de alltid eller ibland tar kontakt med den enskilde när de har fått information från Försäkringskassan om att den enskildes assistansersättning har dragits in fått uppskatta hur lång tid den initiala kontakten med den enskilde tar. Medelvärde från de 46 kommuner som kunnat göra en uppskattning är 30 min.

Samtliga 109 kommuner som har svarat på enkäten har därefter fått svara på hur tidsåtgången för den initiala kontakten skulle påverkas om kommunen skulle få en skyldighet att ta kontakt med den enskilde när en anmälan från Försäkringskassan mottagits. Av svaren framgår att 44 procent av kommunerna uppskattar att det inte skulle påverka tidsåtgången alls. Fyra procent uppger att det skulle innebära en minskad tidsåtgång, dessa kommuner har också uppgett att de alltid eller ibland tar kontakt med den enskilde idag. Femton procent uppger att det skulle innebära fler moment och längre tidsåtgång, dessa kommuner uppger att det kan röra sig om mellan 15 min och 2 timmars extra arbete, vilket innebär ett medelvärde om 53 minuter. Utifrån kommunernas kommentarer kan antas att 53 minuter motsvarar tidsåtgången totalt. 38 procent kunde inte uppskatta hur tidsåtgången skulle påverkas. Detta innebär att nära hälften, 48 procent, anser att förslaget skulle innebära oförändrad eller minskad tidsåtgång.

I enkäten lyfter vissa kommuner fram att det finns en risk att den sammanlagda arbetsbördan ändå kan påverkas genom att det kan bli fler ärenden, även om tidsåtgången är den samma per ärende. Andra kommuner lyfter fram att den initiala kontakten blir enklare om den sker på kommunens initiativ.

I beräkningarna har Socialstyrelsen utgått från att det är en LSS-handläggare eller motsvarande som tar den initiala kontakten med den enskilde. Enligt SCB är månadslönen för en LSS-handläggare i en kommun 30 500 kr. SKL rekommenderar personalomkostnadspålägg om 38,33 procent [6], vilket ger en lönekostnad om 42 191 kr för en LSS-handläggare. Denna kostnad är exklusive OH-kostnader.

Det ovan sagda innebär att lönekostnaden för kommunen blir 132 kr om den initiala kontakten tar 30 min och 233 kr om den tar 53 min.

År 2016 blev 188 personer av med sin assistansersättning på grund av att de grundläggande behoven inte bedömdes överstiga 20 timmar per vecka.

Om antalet ärenden skulle ligga på samma nivå i framtiden skulle den sammanlagda kostnaden för kommunerna bli 24 787 kr om kontakten tar 30 minuter och 43 790 kr om kontakten tar 53 minuter. Den löpande kostnaden beror dock på antalet beslut om indragning av assistansersättning framöver.

Kommunal självstyrelse

En inskränkning i den kommunala självstyrelsen bör enligt 14 kap. 3 § regeringsformen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Bestämmelsen ger uttryck för en proportionalitetsprincip vad gäller inskränkningar i den kommunala självstyrelsen.

Förslaget till författningsbestämmelse ställer krav på att en kommun som har tagit emot ett beslut från Försäkringskassan om att en enskild inte längre har rätt till assistansersättning ska ta kontakt med den enskilde. Syftet med den föreslagna författningsbestämmelsen är att öka tryggheten för de personer som blir av med sin assistansersättning från Försäkringskassan genom att garantera kontakt med kommunen. Till kommunens uppgifter hör enligt 15 § 1 och 2 LSS att fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är och verka för att personer som omfattas av lagen får sina behov tillgodosedda. Den nu föreslagna författningsbestämmelsen innebär en ytterligare precisering av den allmänna skyldigheten och innebär endast ett nytt åliggande av mindre omfattning. Därmed bedömer Socialstyrelsen att inskränkningen i den kommunala självstyrelsen inte går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

Konsekvenser för enskilda

Förslaget till ny författningsbestämmelse förväntas medföra en ökad trygghet för enskilda, både barn och vuxna och oavsett kön, genom att de personer som får sin assistansersättning indragen garanteras en kontakt med kommunen. Personer som har rätt till insatser från kommunen kommer då att uppmärksammas och riskerar inte att bli utan stöd.

Konsekvenser för jämställdheten

Den föreslagna författningsbestämmelsen förväntas inte få några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Referenser

1. Assistansersättning. Vägledning 2003:6 version 16. Försäkringskassan; 2017.
2. Assistansersättningens utveckling. Socialförsäkringsrapport 2017:4. Försäkringskassan; 2017.
3. Assistansersättning och kommunala stöd till personer med funktionsnedsättning. Rapport 2014:19. Inspektionen för socialförsäkringen; 2014.
4. Kartläggning och analys av vissa insatser enligt LSS, tilläggsuppdrag avseende insatsen personlig assistans. Socialstyrelsen; 2015.
5. Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – lägesrapport 2017. Socialstyrelsen; 2017.
6. SKL. Beslutade PO-pålägg för 2017. Hämtad 2017-06-08 från <https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/arbetsgivaravgifter.1290.html>